

Мелашенко М. В.

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
викладач кафедри іноземних мов*

ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОЇ ПРАВОВОЇ ЛІНГВІСТИКИ ТА ПЕРЕКЛАДУ

В умовах міжнародної інтеграції сучасного постіндустріального суспільства постійно збільшується об'єм професійно орієнтованої інформації у письмовій та усній формах на різних мовах, зростає вимога більшої швидкості її обробки. Сучасний рівень міжнародної взаємодії фахівців-представників різних етнокультурних співтовариств, свідчить про те, що володіння іноземною мовою для цілей іншомовного професійного спілкування є нагальною потребою, а тому зростає потреба в спеціально підготовлених професіоналах, здатних компетентно здійснювати відповідну медіаторську діяльність і виступати посередниками між рідною і іншомовною професійними культурами.

Як свідчить практика, рівень професійної компетентності значної кількості перекладачів – випускників вищих навчальних закладів – не завжди відповідає сучасним професійним вимогам: часто суттєву проблему становить відсутність фонових знань, коли перекладач – випускник стикається з труднощами перекладу не через низький рівень знання мови, прийомів та методів перекладу, а через посередній загальноосвітній рівень, недостатню обізнаність з певними особливостями тієї галузі, в якій здійснюється переклад. Досить часто такий стан справ приводить до негативних наслідків, коли помилки перекладу стають причиною низки людських та промислових проблем.

Досвід країн Європейського Союзу підтверджує думку про те, що іншомовна медіація є найважливішим інструментом забезпечення соціальної взаємодії між представниками різних культур. У багатьох європейських університетах сьогодні здійснюється цілеспрямована підготовка медіаторів-юристів. У процесі їх навчання значна увага приділяється компетенціям у галузі іншомовного посередництва і перекладу. Подібні фахівці отримують кваліфікацію в так званих «*language and cultural mediation*» або «*language and integration mediation*» (Німеччина), «*community interpreting*» (Австрія), «*intercultural translation*» (Швейцарія) (Comparative Study on Language and Culture Mediation) тощо.

Дослідженню проблеми професійної підготовки майбутніх фахівців завжди приділялася належна увага, зокрема, таким її аспектам, як: методологічні основи неперервної професійної освіти (С. У. Гончаренко, І. А. Зязюн, В. Г. Кремень, Н. Г. Ничкало); сучасні педагогічні технології навчання (В. П. Беспалько, С. О. Сисоєва); впровадження компетентнісного підходу у сучасній освіті (О. В. Овчарук, О.І. Пометун, О. Я. Савченко); професійна підготовка фахівців у вищій школі (А. М. Алексюк, В.І. Бондар); теоретичні і методичні засади професійної підготовки майбутніх фахівців сфери

туризму (В. К. Федорченко); організація навчально-виховного процесу в закладах туристичного спрямування (І. В. Зорін, В. О. Квартальнов, Л.І. Поважна, Н. А. Фоменко). Вивчалася і роль іноземних мов у професійній підготовці майбутніх фахівців, зокрема: менеджерів зовнішньоекономічної діяльності (Н. Л. Замкова, Н. В. Логутіна), юристів (Л. Б. Котлярова), студентів факультету фізичного виховання (Л.І. Морська), курсантів-прикордонників (Т. В. Вакалюк), студентів вищих технічних навчальних закладів (О. Б. Тарнопольський), фахівців морського флоту (С. В. Козак), лікарів (О. П. Петрашук), фахівців сфери туризму (Л. В. Сакун).

Водночас, теоретичний аналіз наукових досліджень свідчить, що проблема формування у майбутніх фахівців юридичної сфери готовності до здійснення професійного іншомовного посередництва ще недостатньо досліджена як в теоретичному, так і в практичному аспектах, зокрема, не дістали ґрунтового розкриття й обґрунтування зміст, форми, методи, засоби та педагогічні умови формування у студентів вищих навчальних закладів юридичної сфери готовності до іншомовного спілкування, які мають забезпечити якісну професійну підготовку майбутніх фахівців до здійснення іншомовного посередництва.

Синтез відповідних видів діяльності (іншомовна комунікація і переклад) характеризує професійно орієнтоване іншомовне посередництво як вид діяльності фахівця в полікультурному професійному середовищі.

Для майбутніх юристів здатність здійснювати іншомовну медіацію є затребуваною в умовах міжнародно-орієнтованого розвитку України, її інтеграції в полікультурну світову спільноту. Крім того, розробка теоретичних і методичних аспектів формування медіаторської професійної компетентності співвідноситься з прагматичною спрямованістю сучасної освіти, її інтеграційними тенденціями, оскільки відповідає завданням формування практично орієнтованих комплексних здібностей до багатопрофільної діяльності в суміжних галузях.

Необхідно зазначити, що феномен медіації традиційно досліджується в різних галузях гуманітарного знання, включаючи культурно-історичну психологію, філософію, право, конфліктологію тощо. За останні десятиліття активно досліджуються лінгвокультурні аспекти посередництва, в цьому напрямі аналізу акумулюються результати науково-теоретичних досліджень в галузі міжкультурної комунікації, професійної освіти та перекладознавства.

У низці країн Європи виконані спеціальні дослідження із зазначеної вище проблеми, де уточнюється перелік компетенцій медіаторів у сфері мов і культур. Ці компетенції синтезують володіння іноземною мовою і перекладацькі уміння з урахуванням майбутньої сфери діяльності фахівця (передусім це право, освіта, охорона здоров'я) (Taft 1981, Hernandez 1997, Comparative Study on Language and Culture Mediation in different European countries).

Мовне посередництво включає перекладацьку діяльність, тому в дослідженні проблеми формування професійно орієнтованої медіаторської компетентності важливо враховувати результати досліджень в галузі професійної педагогіки та лінгводидактики професійно орієнтованого перекладу відносно змісту, принципів і технологій навчання, а також перекладацьких компетенцій.

Незважаючи на актуальність дослідження психолого-педагогічних і лінгводидактичних аспектів медіативної діяльності фахівців юридичної галузі в Україні і зарубіжних країнах нині спостерігається низка протиріч між:

- необхідністю володіння вміннями професійного спілкування іноземною мовою і перекладу текстів професійної спрямованості і відсутністю позначення іншомовної медіації як компоненту професійної компетентності юриста;

- реалізацією компетентностного підходу в сучасній педагогічній науці, побудовою системи загальнокультурних і професійних компетенцій юриста, що характеризують його професійні здібності, і відсутністю змістовних характеристик і переліку здібностей фахівця, що здійснює іншомовне посередництво в професійному середовищі;

- інтенсивним розвитком теорії і практики професійно орієнтованої педагогіки та лінгводидактики в цілому і недостатньою дослідженістю психолого-педагогічних і лінгводидактичних аспектів професійно орієнтованого мовного посередництва;

- інноваційним характером тенденцій у розвитку української освіти і нерозробленістю інтерактивних технологій формування професійної компетенції у лінгвокультурній медіації в правовій сфері;

Відповідно, актуальністю проблеми сучасної правової лінгвістики та перекладу у майбутніх юристів медіаторської компетентності є недостатня теоретична і методична розробка.

Матієнко А. В.

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
викладач кафедри іноземних мов*

COMMUNICATIVE METHOD OF TEACHING ENGLISH LANGUAGE IN LEGAL INSTITUTION

Teaching communication of students in a foreign language on professional subject acquires an enormous value in an education system of our country. First of all, it concerns the non-language institutions of higher education, such as legal institutions. In direct contact with native speakers the lawyer needs abilities not only to perceive information aurally, but also abilities to participate in professional discussions, to characterize a negotiated item, to be able to analyze and make comments on other points of view.